

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 6 marca 2017 r.

Pozycja 46

POSTANOWIENIE

z dnia 2 marca 2017 r.

Sygn. akt Ts 251/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Leon Kieres,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Z.G.O. w sprawie zgodności:

- 1) § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 508, ze zm.) z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 2; art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ust. 1 i 2, a także z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) § 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 508, ze zm.) z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ust. 1 i 2, a także z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 1 grudnia 2016 r. (data nadania) Z.G.O. (dalej: skarżący) wystąpił o stwierdzenie, że § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 508, ze zm.; dalej: rozporządzenie) jest niezgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 2; art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ust. 1 i 2, a także z art. 92 ust. 1 Konstytucji, natomiast § 4 tego rozporządzenia z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ust. 1 i 2, a także z art. 92 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została złożona w Trybunale na podstawie następującej sprawy. Prokuratura Rejonowa w B. prowadziła postępowanie przeciwko trzem oskarżonym o przestępstwa, m.in. te, określone w art. 158 § 1 i 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r. poz. 1137, ze zm.). W toku tego postępowania skarżący – biegły specjali-

sta medycyny sądowej (powoływany *ad hoc*) – sporządził kompleksową opinię z marca 2016 r., w której opisał charakter obrażeń ciała doznanych przez pokrzywdzonych oraz mechanizm ich powstania. W sprawie został dopuszczony także dowód z opinii innego biegłego z zakresu wnioskowania z mechanizmu powstania zabrudzeń z krwi, który na podstawie analizy akt sprawy oraz wyników badań dowodów rzeczowych i zabezpieczonych śladów przeprowadził kryminalistyczną rekonstrukcję przebiegu zdarzenia. Mając na uwadze wnioski obu biegłych, organ ścigania podjął decyzję o konieczności przeprowadzenia dodatkowej opinii. W kwietniu 2016 r. skarżący sporządził taką opinię. Wraz z nią przedstawił rachunek na łączną kwotę 717,50 zł, na którą składały się: 700,00 zł – tytułem wynagrodzenia za wydanie pisemnej opinii oraz 17,50 zł – tytułem zapłaty za poniesione koszty druku i wysyłki. Postanowieniem z czerwca 2016 r. prokurator Prokuratury Rejonowej w B. (dalej: prokurator) przyznał skarżącemu 241,29 zł (223,79 zł za wydanie uzupełniającej pisemnej opinii oraz 17,50 zł za koszty druku i wysyłki). Zdaniem prokuratora zaakceptowanie rozliczenia przedstawionego przez skarżącego nie było możliwe z uwagi na treść § 2 rozporządzenia, w myśl którego maksymalną stawkę za godzinę pracy biegłego stanowi kwota 31,97 zł. W związku z tym wynagrodzenie za siedem godzin pracy wynosi 223,79 zł, a nie 700,00 zł. Na to rozstrzygnięcie skarżący wniósł zażalenie. Podniósł w nim, że chociaż jest oczywiste, iż prokurator prawidłowo określił wysokość przysługującej skarżącemu stawki maksymalnej, to w uzasadnieniu postanowienia prokurator pominął kwestię niemożności podwyższenia skarżącemu – w myśl § 4 rozporządzenia – stawki godzinowej o nie więcej niż 50%. Wobec powyższego skarżący, podając, że nie pełni funkcji biegłego sądowego, wniósł o uzupełnienie uzasadnienia w podanym zakresie. Postanowieniem z sierpnia 2016 r. Sąd Okręgowy w B. (dalej: Sąd Okręgowy w B.) nie uwzględnił zażalenia skarżącego i utrzymał w mocy zaskarżone uzasadnienie postanowienia o przyznaniu skarżącemu wynagrodzenia w obniżonej wysokości. Jak zauważył, odwołanie się przez prokuratora do § 4 rozporządzenia byłoby celowe tylko wtedy, gdyby z okoliczności sprawy wynikało, że możliwe jest jego zastosowanie. Tymczasem skarżący ani nie był uprawniony do takiego roszczenia, ani też nie zwrócił się z takim roszczeniem w swoim rachunku. Postanowienie Sądu Okręgowego w B., wraz z uzasadnieniem, zostało doręczone skarżącemu 5 września 2016 r.

Skarżący twierdzi, że zakwestionowane w skardze przepisy naruszają prawo do równego kształtowania, a przez to uzyskania sprawiedliwej wysokości wynagrodzenia za sporządzenie opinii sądowej (art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 Konstytucji), gdyż „w sposób niepełny i nieprawidłowy” implementują wytyczne określone w art. 618f § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, ze zm.; dalej: k.p.k.).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) do postępowań przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: ustawa o TK) stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane rozpatrywaną skargą nie zostało zakończone przed 3 stycznia 2017 r., tj. dniem wejścia w życie ustawy o TK, to zarówno wstępne, jak i merytoryczne rozpoznanie tej skargi określają przepisy ustawy o TK.

2. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona wymagania przewidziane w ustawie oraz nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 ustawy o TK.

3. Po przeprowadzeniu wstępnej kontroli złożonej skargi Trybunał stwierdza, że spełnia ona przesłanki przekazania jej do merytorycznej oceny.

3.1. Skargę konstytucyjną sporządził radca prawny, który przedłożył pełnomocnictwo szczególne do sporządzenia i wniesienia tego środka prawnego, a także do reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem.

3.2. Skarżący wyczerpał przysługującą mu drogę prawną, ponieważ postanowienie Sądu Okręgowego w B. z sierpnia 2016 r. jest prawomocne i nie przysługują od niego żadne zwyczajne środki zaskarżenia.

3.3. Skarżący dochował trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi zastrzeżonego w art. 77 ust. 1 ustawy o TK, ponieważ powyższe postanowienie, wraz z uzasadnieniem, zostało mu doręczone 5 września 2016 r., a skarga konstytucyjna została złożona w Trybunale 1 grudnia 2016 r. (data nadania).

3.4. Przedmiotem skargi są:

a) § 2 rozporządzenia w brzmieniu:

„Stawka wynagrodzenia biegłych powołanych przez sąd lub organ postępowania przygotowawczego za każdą rozpoczętą godzinę pracy, zwana dalej »stawką«, wynosi – w zależności od stopnia złożoności problemu będącego przedmiotem opinii oraz warunków, w jakich opracowano opinię – od 1,28% do 1,81% kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość określa ustawa budżetowa, zwanej dalej »kwotą bazową«”,

b) § 4 rozporządzenia w brzmieniu:

„W razie złożonego charakteru problemu będącego przedmiotem opinii stawka może być podwyższona do 50%, jeżeli biegły ma dyplom ukończenia studiów wyższych lub dyplom mistrzowski oraz pełni funkcję biegłego sądowego nie krócej niż jedną kadencję lub funkcję rzeczoznawcy przez okres co najmniej pięciu lat”.

3.5. Trybunał stwierdza, że zarówno § 2, jak i § 4 rozporządzenia były podstawą rozstrzygnięć, w których orzeczono o prawach skarżącego. Należy bowiem zauważyć, że na podstawie § 2 rozporządzenia prokurator ustalił wysokość wynagrodzenia skarżącego za sporządzenie przez niego opinii. Z kolei na podstawie § 4 rozporządzenia Sąd Okręgowy w B. orzekł, że skarżącemu za sporządzenie tej opinii nie przysługuje podwyższenie wynagrodzenia o 50%.

3.6. Spełniając kolejny wymóg dopuszczalności skargi, tj. wskazania, które konstytucyjne wolności lub prawa i w jaki sposób – zdaniem skarżącego – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK), skarżący zwrócił uwagę na to, że w art. 618f § 5 k.p.k. ustawodawca zobowiązał Ministra Sprawiedliwości do ustalenia zasad wynagrodzenia biegłego z uwzględnieniem: „nakładu pracy biegłego”, jego „kwalifikacji”, „poziomu wynagrodzeń

uzyskiwanych przez pracowników wykonujących podobne zawody”, „stopnia złożoności problemu będącego przedmiotem opinii” oraz „warunków, w jakich opracowano opinię”. Jak zauważył skarżący, zakwestionowany w skardze § 2 rozporządzenia implementuje zaledwie dwie spośród wskazanych pięciu wytycznych. Są to „stopień złożoności problemu będącego przedmiotem opinii” oraz „warunki, w jakich opracowano opinię”. To powoduje, że przepis ten zaniża stawkę wynagrodzenia za godzinę pracy biegłego sądowego (lekarza specjalisty z zakresu medycyny sądowej) w stosunku do jej rzeczywistej wartości, a tym samym narusza prawo do sprawiedliwego wynagrodzenia za świadczoną pracę na rzecz sądów i organów ścigania (art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 2 Konstytucji). Poza tym, przepis ten narusza prawo do równego kształtowania wynagrodzenia za sporządzenie opinii sądowej (art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 Konstytucji), gdyż uniemożliwia on zróżnicowanie wysokości wynagrodzenia osób, które nie posiadają wspólnej cechy relewantnej (biegłych różnych specjalności) na podstawie wszystkich podstawowych zmiennych wynikających wprost z art. 618 § 5 k.p.k. Z kolei § 4 rozporządzenia „w sposób niepełny i nieprawidłowy implement[uje] przesłankę »złożoności problemu będącego przedmiotem opinii«”. Uzależnia on podwyższenie wynagrodzenia biegłego za godzinę pracy (o 50%) od spełnienia łącznie dwóch przesłanek, tj. posiadania przez niego dyplomu ukończenia studiów wyższych lub dyplomu mistrzowskiego oraz pełnienia funkcji biegłego sądowego nie krócej niż jedną kadencję lub funkcję rzeczoznawcy przez co najmniej pięć lat. Przepis ten pomija więc ekspertów takich jak skarżący, tzn. powoływanych *ad hoc*.

3.7. Mając na względzie to, że zarzuty sformułowane w skardze nie są oczywiście bezzasadne, a także wziąwszy pod uwagę to, iż skarżący prawidłowo określił przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK), wskazał, które konstytucyjne prawa i w jaki sposób zostały – jego zdaniem – naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK), jak również uzasadnił sformułowane w skardze zarzuty (art. 53 ust. 1 pkt 3 ustawy o TK), Trybunał – na podstawie art. 61 ust. 2 ustawy o TK – postanowił o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu.